

VAN WESTREENEN

ADVISEURS VOOR HET BUITENGEBIED

1401-2

Startnotitie MER

Vleesvarkensbedrijf
dhr. W. van der Heide
Dwarsdijk 5 te Ommen

VAN WESTREENEN

ADVISEURS VOOR HET BUITENGEBIED

Antonie Fokkerstraat 1-A
3772 MP **Barneveld**
Tel. (0342) 47 42 55
Fax (0342) 47 42 81

Bilderdijkstraat 29
7131 NH **Lichtenvoorde**
Tel. (0544) 37 97 37
Fax (0544) 37 83 64

Internet www.vanwestreenen.nl
E-mail info@vanwestreenen.nl

Rabobank Voorthuizen 36.79.04.616
KvK Veluwe en Twente 09080358

Startnotitie MER

Vleesvarkensbedrijf dhr. W. van der Heide Dwarsdijk 5 te Ommen

Opdrachtgever:
De heer W. van der Heide
Dwarsdijk 5
7731 RV OMMEN

Lichtenvoorde, 16 december 2003

Uitvoerende:
De heer ing. Barry Wopereis
Van Westreenen, Adviseurs voor het Buitengebied te Lichtenvoorde

VAN WESTREENEN

ADVISEURS VOOR HET BUITENGEBIED

Algemene Gegevens

Naam: dhr. W. van der Heide
Locatie: Dwarsdijk 5
7731 RV OMMEN
tel. 0523-676464
Kadastrale ligging: gemeente Ommen, sectie A, nummer 3922
Soort activiteit: het houden en afmesten van vleesvarkens inclusief het oprichten en inwerking hebben van een mestverwerkinginstallatie (co-vergisting)

Omvang

De heer Van der Heide is voornemens om aan de Dwarsdijk 5 te Ommen het bestaande vleesvarkensbedrijf te wijzigen en uit te breiden. Binnen de nieuwe bedrijfsopzet zullen maximaal 5.700 plaatsen voor vleesvarkens worden gecreëerd en derhalve ook maximaal 5.700 vleesvarkens worden gehouden. Een overzicht van de gewenste veebezetting/bedrijfsopzet en het aantal dierplaatsen is opgenomen in onderstaande tabel.

Omschrijving Diercategorie	Aantal dieren	Aantal plaatsen	Dieren/mve	Ammoniak emissie/dier
Vleesvarkens (emissiearm stalsysteem) • bestaande 2 stallen;	2.500	2.500	1,3*	1,2**
Vleesvarkens (emissiearm stalsysteem) • nieuwe stal	3.200	3.200	1,3*	1,2**
TOTAAL	5.700	5.700		

* maximale geuremissie per dier (in MVE) bij toepassing emissiearm stalsysteem

** maximale ammoniakemissie per dier / jaar (drempelwaarde concept Besluit emissiearme huisvesting veehouderijen)

Het doel van de varkenshouderij is het afmesten van vleesvarkens ten behoeve van de vleesproductie. Binnen de inrichting worden gespeende biggen met een gewicht van circa 25 kg opgelegd en vervolgens als vleesvarkens met een gewicht van circa 100-110 kg afgevoerd. Deze vleesvarkens worden vervolgens uit de inrichting afgevoerd naar een slachterij. De gespeende biggen zijn afkomstig van een fokzeugenbedrijf te Witharen (gemeente Ommen) dat ook in eigendom is van de heer Van der Heide. Op dit fokzeugenbedrijf worden (afstand tussen beide bedrijven is \pm 3 km) ongeveer 800 fokzeugen gehouden. De gespeende biggen afkomstig van dit bedrijf worden gedeeltelijke vervoerd naar het vleesvarkensbedrijf aan de Dwarsdijk 5 te Ommen. Het overige deel van de gespeende biggen (40%) wordt afgemest op een vleesvarkensbedrijf in de provincie Drenthe. Om voor de genoemde 800 fokzeugen op korte afstand een gesloten status te verkrijgen is een afmestcapaciteit nodig voor 5.700 vleesvarkens. Door deze bedrijfsopzet wordt een zogenaamd "gesloten varkensbedrijf op korte afstand" gecreëerd. Er zullen er dan ook geen biggen van andere fokzeugenbedrijven (extern) worden aangevoerd / afgemest.

VAN WESTREENEN

ADVISEURS VOOR HET BUITENGEBIED

Daarnaast exploiteert de heer Van der Heide ook nog een akkerbouwbedrijf. Het akkerbouwbedrijf omvat een oppervlakte van in totaal ongeveer 110 hectare. Binnen het akkerbouwbedrijf worden onder meer bieten, granen, maïs en graszaad geteeld. Met twee andere akkerbouwers is een samenwerkingsverband / overeenkomst gesloten. De mest afkomstig van de varkensbedrijven van de heer Van der Heide wordt momenteel op de arealen van de 3 akkerbouwers uitgereden.

De varkens zullen in de gewenste situatie worden gehuisvest in drie stallen. Op het perceel zijn reeds 2 stallen aanwezig met een capaciteit van maximaal 3.160 vleesvarkens. Deze twee stallen zijn thans nog "traditioneel" uitgevoerd, maar zullen in de nieuwe bedrijfsopzet worden uitgevoerd met een erkend emissiearm stalsysteem, dat voldoet aan het gestelde in het (concept) Besluit emissiearme huisvesting veehouderijen). In verband geldende / toekomstige welzijnseisen zal in de twee bestaande stallen de capaciteit worden teruggebracht van 3.160 plaatsen naar 2.500 plaatsen.

Ook de beoogde nieuwe stal voor het houden van maximaal 3.200 vleesvarkens, wordt uitgevoerd met een erkend emissiearm stalsysteem, dat voldoet aan het genoemde (concept) Besluit. Mogelijke wordt voor alle stallen een luchtwassysteem toegepast.

Daarnaast zal binnen het bedrijf onder meer ook mest, akkerbouwproducten, veevoeder en overige agrarisch hulpstoffen worden opgeslagen en zullen binnen de inrichting een ziekenboeg, een spoelplaats, een kantoor/kantine, een hygiënesluis en een opslag voor akkerbouwproducten worden gerealiseerd. Binnen de inrichting wordt geen gebruik gemaakt van brijvoer en/of het be- / verwerken van afvalstoffen.

Om de mest op een verantwoorde manier te verwerken is de heer Van de Heide voornemens om een mestvergistingsinstallatie te realiseren. Alle mest afkomstig van de vleesvarkens wordt in combinatie met een deel van de akkerbouwproducten door middel van deze installatie omgezet naar duurzame "groene" energie.

Tijdsbepaling

De heer Van der Heide is voornemens om in de periode van december 2003 tot eind 2004 de MER-procedure te doorlopen en om de noodzakelijke milieuvergunning te verkrijgen. Vervolgens zal in 2005 een aanvang worden gemaakt met de realisatie van de nieuwe bedrijfsopzet. Deze realisatie zal in totaal ongeveer 2 tot 3 jaar in beslag nemen. Na de realisatie is er sprake van een duurzame (op afstand gesloten) vleesvarkenshouderij, die voldoet aan alle regelgeving en ook nog eens duurzame (energie) produceert. Deze vleesvarkenshouderij kan vervolgens vanaf 2005/2006 voor onbepaalde duur in werking zijn.

MER en Juridische aspecten

Voor de gevraagde bedrijfsopzet zal een aanvraag om een revisievergunning op grond van de Wet milieubeheer worden aangevraagd. De gemeente Ommen is het bevoegd gezag voor het beoordelen en in behandeling nemen van deze aanvraag om een milieuvergunning. Zodra de noodzakelijke milieuvergunning is aangevraagd zullen voor de stallen de ook noodzakelijke aanvragen om een bouwvergunning worden ingediend.

VAN WESTREENEN

ADVISEURS VOOR HET BUITENGEBIED

De locatie Dwarsdijk 5 te Ommen is op grond van het geldende bestemmingsplan Buitengebied bestemd als "agrarische doeleinden". De locatie van de nieuw te bouwen stal is gedeeltelijk buiten het momenteel geldende bouwperceel beoogd. In overleg en uit navraag met de gemeente Ommen is gebleken dat op basis van het geldende bestemmingsplan Buitengebied het bouwperceel "relatief eenvoudig" kan worden vergroot / aangepast. Binnen de inrichting zullen in totaal drie stallen worden gebruikt voor het houden van vleesvarkens. Deze stallen hebben een gezamenlijke capaciteit voor het houden van maximaal 5.700 vleesvarkens. In het Besluit Milieu-effectrapportage 1994 (gewijzigd op 7 mei 1999) is de activiteit "het houden van dieren" opgenomen in bijlagen 2 en 3 onder categorie 14. Uit deze categorie kan worden afgeleid dat bij het houden van 2.200 vleesvarkens of meer een MER-beoordelingsplicht geldt. Indien binnen de inrichting meer dan 3.000 vleesvarkens worden gehouden, dient voor deze activiteit een milieu-effecten rapport (MER) te worden opgesteld. Nu binnen de inrichting aan de Dwarsdijk 5 te Ommen in totaal 5.700 plaatsen voor vleesvarkens worden gerealiseerd dient derhalve een milieu-effecten rapport te worden opgesteld.

Motivering / aanleiding

De heer W. van der Heide exploiteert momenteel aan de Dwarsdijk 5 te Ommen een vleesvarkensbedrijf. Daarnaast exploiteert de heer Van der Heide nog een akkerbouwbedrijf, een fokzeugenbedrijf en een vleesvarkensbedrijf. Voor het vleesvarkensbedrijf aan de Dwarsdijk 5 is op 17 september 1985 (kenmerk 52145) een vergunning op grond van de Hinderwet (thans Wet milieubeheer) verleend. Op grond van deze vergunning, welke is vereend voor twee stallen, mogen binnen de inrichting in totaal 3.160 vleesvarkens worden gehouden. Dit aantal vleesvarkens is ook altijd binnen de inrichting aanwezig c.q. aanwezig geweest. Ondertussen zijn de beide stallen aan de Dwarsdijk 5 te Ommen enigszins "verouderd" en, mede door gewijzigde wet- en regelgeving, toe aan diverse aanpassingen en renovatie. De heer Van der Heide is dan ook voornemens om één nieuwe vleesvarkenstal te realiseren en om de twee bestaande stallen te aan te passen, te renoveren en te voorzien van een erkend emissiearm stalsysteem. De volgende motivering ligt aan deze renovatie en nieuwbouw ten grondslag:

- de huidige 2 stallen voor vleesvarkens voldoen niet aan de toekomstige welzijnseisen, zoals opgenomen in het Varkensbesluit;
- de 2 bestaande stallen dienen op korte termijn (op grond van de IPPC-richtlijn waarschijnlijk voor november 2007) te worden uitgevoerd met een emissiearm stalsysteem (Groen Label);
- gelet op de toekomst alsmede de situatie in de Nederlandse varkenshouderij is een duurzame bedrijfsvoering (gesloten) varkenshouderij noodzakelijk / gewenst.

De beide stallen zullen tijdens het renoveren / wijzigen dusdanig worden aangepast, zodat per direct wordt voldaan aan de milieuwetgeving en het Varkensbesluit (welzijn). Daarnaast kan de organisatie en de indeling van het bedrijf worden geoptimaliseerd. Voorts zal de omvang van het bedrijf worden uitgebreid. Deze schaalvergroting is noodzakelijk om de investeringen terug te verdienen en om in de toekomst een duurzaam gesloten vleesvarkensbedrijf te kunnen exploiteren.

VAN WESTREENEN

ADVISEURS VOOR HET BUITENGEBIED

Overige activiteiten

Naast het houden van vleesvarkens vinden binnen de inrichting onder meer nog de volgende activiteiten plaats:

- opslag van dieselolie in een bovengrondse tank. De dieselolie worden gebruikt als brandstof voor de tractor, shovel en de noodstroomvoorziening;
- een noodstroomvoorziening. Deze noodstroomvoorziening, welke wettelijk is verplicht, treedt in werking indien de stroomvoorziening uitvalt;
- opslag veevoeder. Binnen de inrichting zal veevoeder worden opgeslagen in silo's;
- opslag van akkerbouwproducten, zoals granen, maïs en bieten. Binnen het bedrijf zullen deze producten worden opgeslagen in (sleuf) silo's;
- een hoge drukreiniger. Voor het schoonmaken van de stallen en ten behoeve van de spoelplaats zullen binnen de inrichting enkele hoge drukreinigers aanwezig zijn;
- opslag medicijnen. Om zieke dieren te kunnen behandelen worden binnen de varkenshouderij diverse medicamenten opgeslagen. Deze medicijnen worden opgeslagen in een afgesloten kast;
- opslag reinigingsmiddelen. Voor het schoonmaken van de stallen en voertuigen worden binnen de inrichting enkele cans met reinigingsmiddelen opgeslagen;
- opslag bestrijdingsmiddelen. Voor de bestrijding van ongedierte en onkruid worden binnen de varkenshouderij kleinschalig bestrijdingsmiddelen opgeslagen. Deze bestrijdingsmiddelen worden opgeslagen in een afgesloten kast;
- opslag van mest. De mest welke door de dieren wordt geproduceerd wordt opgeslagen in mestkelders, welke onder de stallen zijn gelegen en in een mestbassin;
- opslag van kadavers. Voor de opslag van kadavers is een kadaverkoeling geplaatst. Deze kadavers worden vervolgens op afroep ingezameld door het destructiebedrijf;
- opslag afvalstoffen.
 - metaalafval: komt vrij bij renovatie en wordt afgevoerd naar oud ijzerboer;
 - papierafval: komt vrij bij administratiewerkzaamheden of van verpakkingen en wordt ingezameld door een lokale vereniging;
 - restafval: komt vrij bij diverse werkzaamheden en wordt opgeslagen in container. Deze container worden leeggehaald door een erkende inzamelaar;
 - gevaarlijke afvalstoffen: kapotte TI's en spaarlampen worden afgegeven aan erkende inzamelaar;
- een kantoor. Binnen de varkenshouderij zal een kantoor worden gerealiseerd voor administratiewerkzaamheden;
- een kantine. Binnen de varkenshouderij zal een kantine worden gerealiseerd waarin het personeel kan pauzeren;
- een hygiënesluis. Ter voorkoming van besmetting zal binnen de varkenshouderij een hygiënesluis worden gerealiseerd;
- een spoelplaats. Voor het ontsmetten en reinigen van vrachtauto's en overige vervoersmiddelen zal binnen de varkenshouderij een spoelplaats worden aangelegd;
- een mestvergistinginstallatie. Alle mest afkomstig van de vleesvarkens in combinatie met een deel van de akkerbouwproducten worden door middel van deze installatie omgezet naar duurzame (groene) energie;

VAN WESTREENEN

ADVISEURS VOOR HET BUITENGEBIED

- het in gebruik nemen en stallen van een tractor en shovel. De tractor en shovel worden gebruikt voor ondersteunde werkzaamheden op het bedrijf.

Reconstructieplan

De varkenshouderij aan de Dwarsdijk 5 te Ommen is gelegen in het zogenaamde reconstructiegebied en valt derhalve onder de werkingssfeer van de Reconstructiewet. De gemeente Ommen is gelegen binnen het reconstructiegebied "Salland-Twente". De ingestelde Reconstructiecommissie heeft onlangs het ontwerp-reconstructieplan opgesteld en ter inzage gelegd. De locatie Dwarsdijk 5 te Ommen is gelegen in een zogenaamd "verwervingsgebied". In deze gebieden zullen diverse functies (landbouw, natuur, wonen, recreatie etc.) naast elkaar wenselijk en mogelijk zijn. Uitbreiding van intensieve veehouderij is in deze gebieden toegestaan / mogelijk, na een afweging van de diverse functies en lokale aspecten. Deze aspecten evenals de beoordeling/toetsing zullen in deze MER-procedure aan de orde komen c.q. worden uitgevoerd.

De heer Van der Heide is zal in de toekomst de locatie Dwarsdijk 5 aan te melden als zogenaamde "ster-locatie". In het geldende reconstructieplan is voor intensieve veehouderijen de mogelijkheden opgenomen om een dergelijke sterlocatie (grootschalige duurzame intensieve veehouderijen) aan te vragen.

Mestvergistingsinstallatie

De heer Van der Heide is voornemens om de mest afkomstig van de vleesvarkens in combinatie met zijn akkerbouwproducten verantwoordt te gebruiken voor het produceren van "groene energie". Voornoemde kan worden beschouwd als het "mestbe- en verwerken op bedrijfsniveau tot een capaciteit van maximaal 25.000 ton per jaar".

De mestvergistingsinstallatie produceert door gebruik te maken van drijfmest van de vleesvarkens een brandbaar gas (methaan). Met behulp van dit gas wordt een gasmotor gevoed, waarmee vervolgens elektriciteit en warmte wordt geproduceerd. De elektriciteit kan op het eigen bedrijf worden aangewend en het overschot kan als "groene stroom" aan het energienet worden teruggeleverd. De warmte kan op het bedrijf worden aangewend voor het verwarmen van de stallen en het woonhuis. Daarnaast wordt de warmte gebruikt om de vergistingstank op temperatuur te houden. Door het toevoegen van de akkerbouwproducten wordt het rendement, de vergisting en de gasopbrengst aanzienlijk verhoogd (co-vergisting). De vergisting heeft tot doel organische stof met behulp van micro-organismen om te zetten in biogas. Het proces vindt plaats in afwezigheid van zuurstof (anaëroob). Het biogas bestaat uit een mengsel van hoofdzakelijk methaan (CH₄ / 55-65%) en kooldioxide (CO₂ / 35-45%). Het gevormde biogas is hoogwaardig en heeft een hoge energie-inhoud en kan goed worden verstoekt in een warmtekrachtinstallatie, waarbij vervolgens warmwater en elektriciteit worden geproduceerd. Bij de vergisting worden alleen gemakkelijk afbreekbare organische stoffen afgebroken. De moeilijk afbreekbare organische stoffen (o.a. ligninecomponenten) blijven in het substraat achter. Het restproduct (organische stof na vergisting) wordt vervolgens als meststof over landbouwgronden verspreidt.

VAN WESTREENEN

ADVISEURS VOOR HET BUITENGEBIED

Bij co-vergisting worden landbouwproducten (maïs, graan, bieten) toegevoegd. Hierdoor wordt een koolstofrijke stroming toegevoegd, hetgeen zal leiden tot een betere bouwstoffenverhouding in de reactor. Bij de co-vergisting in onderhavige situatie zullen geen afvalstoffen worden toegevoegd en/of worden verwerkt.

De stookinstallatie zal moeten voldoen aan het gestelde in het Besluit emissie-eisen stookinstallaties milieubeheer B. De beoogde mestvergistingsinstallatie zal bij de beoordeling van geuremissie, de geluidsproductie en het bodemonderzoek worden meegenomen.

Effecten op het milieu

Ammoniakemissie

De ammoniakemissie afkomstig van de varkenshouderij dient te worden getoetst aan het gestelde in de Wet ammoniak en veehouderij. De stallen voor het houden van de vleesvarkens worden allemaal emissiearm (Groen Label) uitgevoerd. Deze emissiearme stalsystemen zullen voldoen aan het gestelde in de AMvB-huisvesting. Hierbij wordt mogelijk gebruik maakt van een luchtwassysteem.

In de gevraagde situatie zal ten opzichte van de reeds vergunde situatie, mede door de toepassing van emissiearme stalsystemen, worden zorggedragen voor een afname / "stand still" van de ammoniakemissie.

Geuremissie

De geuremissie afkomstig van de varkenshouderij dient te worden getoetst aan het gestelde in de Richtlijn Veehouderij en Stankhinder 1996, Brochure Veehouderij en Hinderwet en de Publicatie Lucht 46. Eveneens geldt voor onderhavige inrichting de Wet stankemissie en veehouderij (wet bedoeld voor Reconstructiegebied) en de bijbehorende Regeling met (gewijzigde) omrekenfactoren naar mestvarkeneenheden.

Door gebruik te maken van emissiearme stalsystemen wordt de geuremissie van de varkenshouderij beperkt. Daarnaast wordt de varkenshouderij uitgebreid in oostelijke richting, waardoor een zo groot mogelijke afstand tussen woningen van derden en de varkenshouderij wordt gecreëerd.

Ter plaatse van woningen van derden zal in de uiteindelijk nieuwe/gewenste situatie, in vergelijking met de reeds vergunde situatie, geen ontoelaatbare geurhinder ontstaan. In de beoordeling van de geuremissie zal ook de mestvergistingsinstallatie worden betrokken.

Habitat- en vogelrichtlijn / Natuurbeschermingswet

In de nabije omgeving van de inrichting is geen gebied gelegen, welke valt onder de werkingssfeer van de Natuurbeschermingswet of de vogel- en habitatrichtlijn. Gelet op het voornoemde zal in de gevraagde situatie geen sprake zijn van een "significante toename van de verontreiniging" ter plaatse van dergelijke gebieden.

VAN WESTREENEN

ADVISEURS VOOR HET BUITENGEBIED

IPPC-richtlijn

Als gezegd heeft de inrichting een capaciteit voor het houden van maximaal 5.700 vleesvarkens. In de IPPC-richtlijn is de volgende drempelwaarde opgenomen (categorie 6.6, onder B) => "Installaties voor intensieve varkenshouderij met meer dan 2.000 plaatsen voor vleesvarkens". Nu binnen de inrichting aan de Dwarsdijk 5 te Ommen 5.700 vleesvarkens zullen worden gehouden, valt de inrichting onder de werkingssfeer van de IPPC-richtlijn. Door te voldoen de Wet ammoniak en veehouderij, de stallen te realiseren conform het Besluit emissiearme huisvesting veehouderijen en door tevens te voldoen aan de geldende regelgeving omtrent geurhinder afkomstig van de intensieve veehouderij, zal ook worden voldaan aan het gestelde in de IPPC-richtlijn.

Geluid

Om de geluidsproductie van de varkenshouderij inzichtelijk te maken zal een akoestisch onderzoek worden uitgevoerd. Uit dit akoestisch onderzoek zal blijken of aan de geldende geluidsniveau en streefwaarden kan worden voldaan.

Gelet op de reeds bestaande activiteiten en de aanwezigheid van de autosnelweg in de directe omgeving behoeft voor ontoelaatbare geluidsoverlast afkomstig van de veehouderij niet te worden gevreesd.

In de boordeling van de geluidemissie zal ook de mestvergistingsinstallatie worden betrokken.

Bodem

Om de huidige kwaliteit van de bodem en het grondwater inzichtelijk te maken zal een verkennend bodemonderzoek worden uitgevoerd, zodat de zogenoemde 0-situatie van de bodem kan worden vastgesteld.

Door de milieugevaarlijke vloeistoffen op te slaan in tanks/vaatwerk, welke zijn geplaatst in een lekbak, en door de vloeren van de stallen en de mestkelders mestdicht uit te voeren, zal bodemverontreiniging worden voorkomen.

Bij het uitvoeren van het bodemonderzoek zal ook de mestvergistingsinstallatie worden meegenomen.

Stof

Binnen de inrichting kan stof vrijkomen bij het afleveren van veevoer. Door tijdens het afvullen van de silo's gebruik te maken van een soort doekfilter, zal de stofemissie nihil zijn.

Afvalwater

Al het afvalwater dat binnen de varkenshouderij vrijkomt wordt geloosd op de mestkelders.

Energieverbruik

Bij de realisatie van de varkenshouderij zullen zoveel mogelijk energiebesparende maatregelen worden doorgevoerd. Hierbij kan worden gedacht aan het isoleren van de stallen (dak, wand en vloer), gebruik van HR-ketels, energiezuinige verlichting etc.. Daarnaast zal door het toepassen van de mestvergistingsinstallatie duurzame "groene" energie worden geproduceerd. Deze "groene" stroom wordt gebruikt binnen de inrichting en het restant wordt geleverd aan het energienet (energieproducent).

VAN WESTREENEN

ADVISEURS VOOR HET BUITENGEBIED

Effecten op leefmilieu

Van de beoogde activiteiten binnen de te wijzigen varkenshouderij zijn geen of nauwelijks effecten te verwachten op het leefmilieu, zoals flora en fauna, het landschap, cultuurhistorie en woon- en leefomgeving. Immers het perceel aan de Dwarsdijk 5 is gelegen in het agrarische buitengebied van Ommen en in de directe omgeving van de varkenshouderij bevinden zich met name andere agrarische bedrijven, landbouwgronden en een bosgebied. Nu op de betreffende locatie reeds een lang bestaande vleesvarkenshouderij met ruim 3.100 plaatsen voor vleesvarkens aanwezig is, zal het effect van de uitbreiding op de omgeving gering zijn.

De heer Van der Heide heeft voor het bedrijf aan de Dwarsdijk 5 een Bedrijfsnatuurplan laten opstellen. Als gevolg van dit plan zijn diverse groenvoorzieningen (houtopstanden, natuurlijke corridors etc.) aangelegd en is tevens een amfibieënpoel gerealiseerd. Deze groene corridor sluit aan op het nabijgelegen boscomplex. Langs deze groenvoorzieningen en amfibieënpoel zijn tevens een wandelroute aangelegd, waardoor op de betreffende locatie ook een (kleinschalige) vorm van recreatie is ontstaan. Door de realisatie van deze natuurwaarden wordt een duurzame relatie tussen natuur, omgeving/landschap en de varkenshouderij nagestreefd en gerealiseerd.

Bijzondere risico's en afwijkende bedrijfsomstandigheden

Uitval van stroom

De varkenshouderij is/wordt voorzien van een alarminstallatie. Indien de stroomvoorziening en/of ventilatie uitvalt, wordt de varkenshouder gewaarschuwd en zal automatisch een noodstroomvoorziening (aggregaat op dieselolie) in werking worden gezet.

Brand

De varkenshouderij zal worden gerealiseerd conform het Bouwbesluit. Daarnaast zal alleen gebruik gemaakt worden van goedgekeurde installaties. Om de gevolgen van een brand te beperken zijn/zullen de volgende brandpreventieve maatregelen worden doorgevoerd:

- plaatsen van de brandblusmiddelen om een begin van brand te bestrijden;
- brandcompartimentering om overslag van brand te voorkomen;
- het plaatsen van bliksemafleiders op de gebouwen.

Bovenstaande zal in overleg met de gemeente Ommen en de Brandweer worden uitgevoerd.

Vervoersverbod

Bij het uitbreken van een veeziekte, zoals bijvoorbeeld varkenspest, kan de situatie zich voordoen dat het bedrijf tijdelijk wordt afgesloten. Tijdens deze periode mogen geen dieren worden aan- en afgevoerd. Gevolg hiervan is dat de veebezetting zal toenemen en dat de hokken vol zullen raken. Door een ruime bedrijfsopzet en de relatieve grote leefoppervlaktes van de dieren (conform Varkensbesluit) is de opvangcapaciteit van onderhavige varkenshouderij relatief groot. Bij een zeer lang aanhoudende periode van het niet kunnen afleveren van biggen zal vervolgens een noodopvang moeten worden gerealiseerd.

VAN WESTREENEN

ADVISEURS VOOR HET BUITENGEBIED

Om de risico's op het bedrijf te beperken c.q. te voorkomen wordt het bedrijf dusdanig opgezet en gerealiseerd, opdat bezoekers niet in de stallen hoeven komen. Diegene die de stallen willen bezoeken / betreden dienen zich te houden aan strikte hygiëneregels (o.a. bedrijfskleding, ontsmetting etc.). Daarnaast wordt voor het schoonmaken en ontsmetten van vrachtauto's een spoelplaats aangelegd.

Bijlagen:

1. overzicht vergunde situatie d.d. 17 september 1985
2. overzicht gewenste situatie
3. kadastrale kaart (gbkn) met overzicht bestaande locatie (schaal 1 : 2.000)
4. situatieschets beoogde situatie (schaal 1 : 1.000)
5. principeschema mestvergisting
6. bedrijfsnatuurplan locatie Dwarsdijk 5 te Ommen

VAN WESTREENEN
ADVISEURS VOOR HET BUITENGEBIED

BIJLAGEN

VAN WESTREENEN

ADVISEURS VOOR HET BUITENGEBIED

Bijlage 1: Overzicht vergunde situatie

VAN WESTREENEN

ADVISEURS VOOR HET BUITENGEBIED

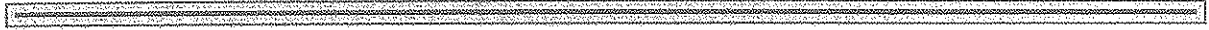
Overzicht veebezetting op basis van vigerende milieuvergunning d.d. 17 september 1985

Omschrijving Diercategorie	Aantal dieren	Dieren/mve	Totaal mve	Ammoniak emissie/dier	Totaal kg NH ₃
<i>Vleesvarkens (volledig roostervloer, hokopvl. < 0,8 m² Cat. D.3.1.1</i>	3.160	1	3.160	3,0	9.480,0
TOTAAL			3.160.		9.480,0

VAN WESTREENEN
ADVISEURS VOOR HET BUITENGEBIED

Bijlage 2: Overzicht gewenste situatie

VAN WESTREENEN

ADVISEURS VOOR HET BUITENGEBIED

Overzicht veebezetting op basis van nieuwe (gewenste / beoogde) situatie

Omschrijving Diercategorie	Aantal dieren	Aantal plaatsen	Dieren/ mve	Totaal mve	Ammoniak emissie/dier	Totaal kg NH3
<i>Vleesvarkens - erkend emissiearm stalsysteem</i>	<i>5.700</i>	<i>5.700</i>	<i>1,3*</i>	<i>4.384,6</i>	<i>1,2**</i>	<i>6.840,0</i>
TOTAAL	5.700	5.700		4.385		6.840,0

* maximale geuremissie per dier (in MVE) bij toepassing emissiearm stalsysteem

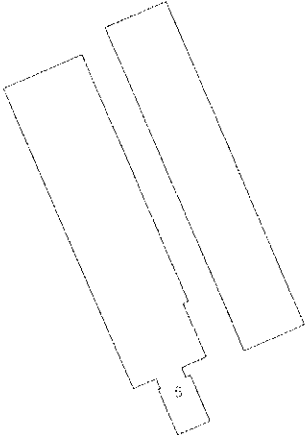
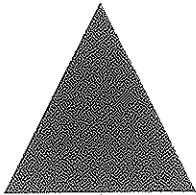
** maximale ammoniakemissie per dier / jaar (drempelwaarde concept Besluit
emissiearme huisvesting veehouderijen)

VAN WESTREENEN
ADVISEURS VOOR HET BUITENGEBIED

Bijlage 3: Kadastrale kaart (GBKN) huidige situatie (schaal 1 : 2000)

SEED

Dwarsdijk

Lokatie: Dwarsdijk 5 te Ommen

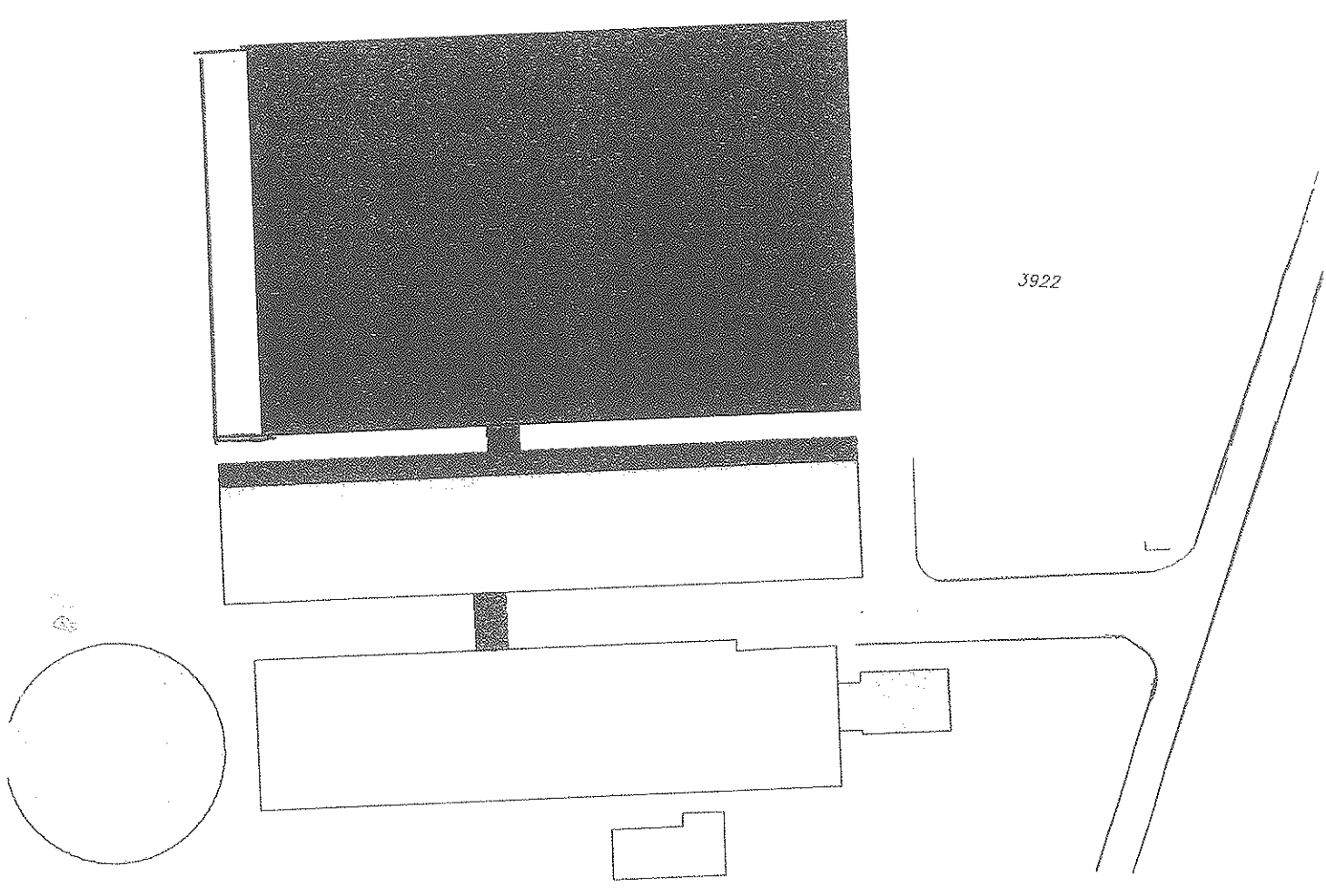
Schaal 1 : 2000

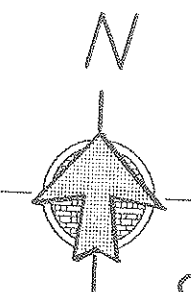
VAN WESTREENEN
ADVISEURS VOOR HET BUITENGEBIED

Bijlage 4: Situatieschets gewenste situatie (schaal 1 : 1.000)

3922

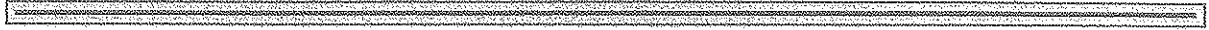

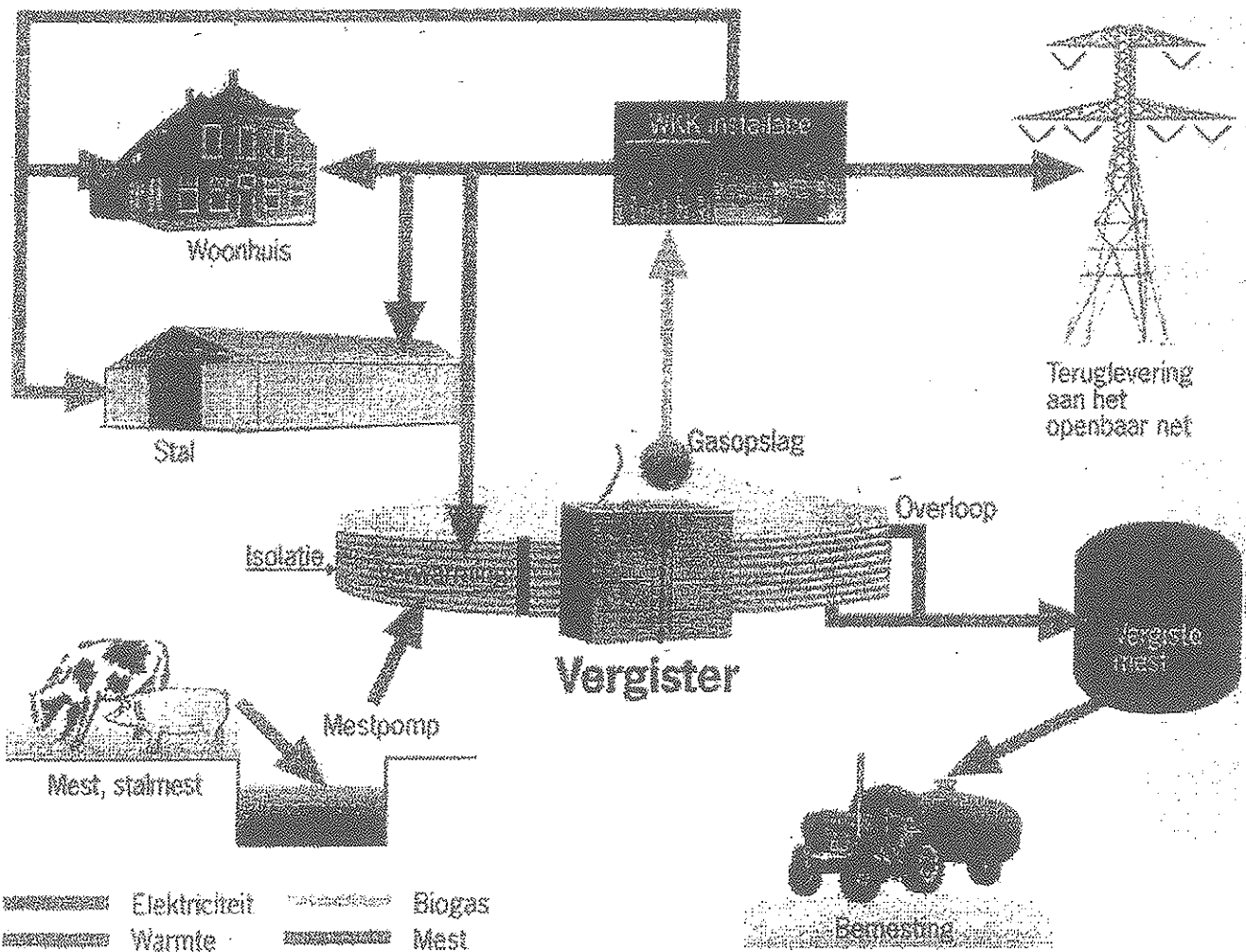
Situatie Gemeente Ommen
sectie A nr: 3922
schaal 1 : 1000

VAN WESTREENEN
ADVISEURS VOOR HET BUITENGEBIED

Bijlage 5: Principeschema mestvergisting

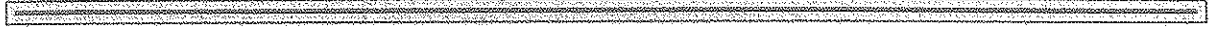

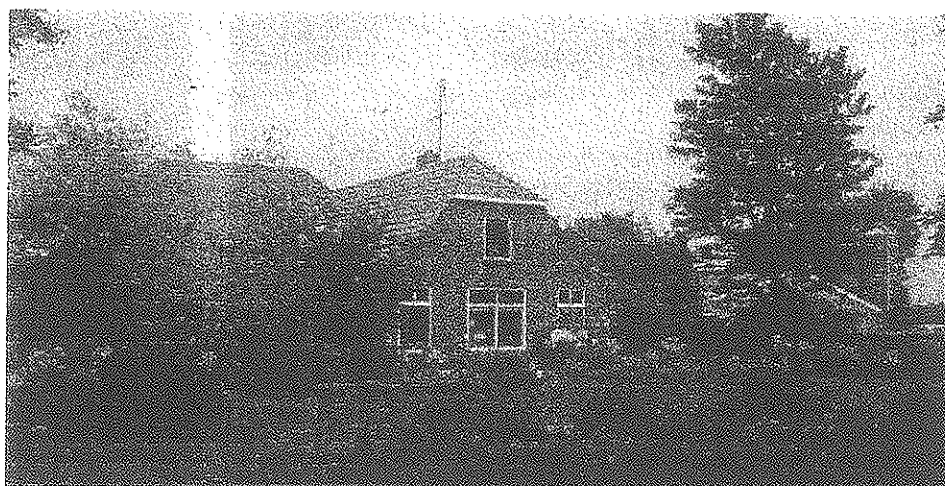
Principeschema mestvergisting op boerderijschaal

VAN WESTREENEN
ADVISEURS VOOR HET BUITENGEBIED

Bijlage 6: Bedrijfsnatuurplan locatie Dwarsweg 5 te Ommen

Bedrijfsnatuurplan

W. v.d. Heide

Boerderijen in het groen

Het Oversticht
Stimuland Overijssel
Landschapsbeheer Overijssel

Inhoudsopgave

1 Algemene gegevens

Adres eigenaar
Bedrijfsgegevens
Motivatie
Beleid
Overzichtskaart

2 Huidige situatie

Bodem en waterhuishouding
Landschap en cultuurhistorie
Natuurwaarden

3 Werkplan

Wat is er al gedaan
Handhaving en ontwikkeling van natuur- en landschapswaarden:
- Doelstellingen
- Maatregelen, planning en financiering
- Toelichting op de maatregelen
- Plankaart 1:5000

Bijlagen:

1. Subsidieregelingen en adressen
2. Tips, voorbeelden en ideeën
3. Historische kaart (1914)

Algemene gegevens

Boerderijen in het groen

In november 1997 is het project 'Cultuurlandschap met kwaliteit' gestart. Dit project is een samenwerking tussen Landschapsbeheer Overijssel, Stichting Stimuland Overijssel, Het Oversticht en de Overijsselse Vereniging van Kleine Kernen. Het project heeft tot doel de kwaliteit van plannen en maatregelen met betrekking tot het cultuurlandschap in Overijssel te verhogen. Het realiseren van voorbeelden bij agrarische bedrijven vormt hierin een onderdeel. Voor deze bedrijven wordt een bedrijfsnatuurplan opgesteld.

Voor u ligt het bedrijfsnatuurplan voor het bedrijf van W. van der Heide. Dit plan heeft tot doel het realiseren van inrichtings- en beheermaatregelen van natuur- en landschapselementen op het agrarisch bedrijf. In het plan zijn groenobjecten geselecteerd die het meest voor de hand liggen en/of het meest kans op succes hebben. Hierbij is gekeken naar welke maatregelen onderdeel kunnen zijn van normaal agrarisch beheer en welke maatregelen extra inspanning vragen. Ook is bepaald voor welke onderdelen subsidie kan worden verleend.

Adres eigenaar	W. van der Heide Dwarsdijk 5 7731 RV Ommen tel: 0523- 676464

Bedrijfsgegevens

type:	vleesvarkens en akkerbouw
grootte:	31 hectare graszaad, spelt en tarwe
veestapel:	3200 vleesvarkens
toekomst:	geen uitbreidingsplannen
gemeente:	Ommen

Motivatie

"Ik heb een grote liefde voor wat groeit en bloeit.

Naast de rol bij de Ommenmarke, wil ik op bedrijfsniveau grensverleggend bezig zijn om dieren en planten (terug) te krijgen die bijzonder kenmerkend zijn voor het gebied, dus meer of minder zeldzaam zijn.

Mijn bedrijf wil graag een voorbeeldfunctie vervullen om de economie van het moderne (varkens) agrarische bedrijf samen te laten gaan met natuur- en cultuurwaarden. Bovendien vindt ik een landschappelijke inpassing van het varkensbedrijf belangrijk."

Beleid

Plan	Aanduiding
Provinciale landschapsnotitie	Cultuurgronden buiten de Landschappelijke Hoofdstructuur
Landschapsverzorgingsbijdrage	van toepassing*
Beleidsplan natuur en landschap Overijssel	Bedrijf grenst aan Ecologische Hoofdstructuur (EHS)
Relatienota*	Gebied is niet begrensd, RBON* wel van toepassing
Gebiedsgericht beleid	WCL-gebied Vecht-Regge, projectsubsidies* Prioritair Milieubeschermingsgebied, BGM-geld*
Meerjarenplan ROLO*	Buiten prioriteitsgebieden
Landschapsbeleid Ommen	Landschapsbeleidsplan vastgesteld, begroting voor landschaps- onderhoud, samenwerking met Ommermarke*

* zie bijlage 1

Bodem en waterhuishouding

De bodem bestaat vrijwel geheel uit *veldpodzolgrond*. Deze bodem is ontstaan uit veen op dekzand. Het is een heideontginning. De grond is ontwaterd en gediëppløgd. De gemiddeld hoogste grondwaterstand (GHG) ligt tussen de 40 en 80 cm, de gemiddeld laagste grondwaterstand (GLG) ligt tussen de 120 en 170 cm beneden maaiveld.

De westkant van de percelen, langs het bos, bestaan voor een klein deel uit *haarpodzolgrond* met diepere grondwaterstanden. De uiterste noordzijde van de percelen bestaat uit *gooreerdgrond* die hier een overgang vormt naar de lager gelegen *beekeerdgronden* in het stroomdal. De GHG ligt hier tussen de 40 en 80 cm, de GLG ligt tussen de 80 en 120 cm beneden maaiveld.

Landschap en cultuurhistorie

Het bedrijf van de familie Van der Heide ligt in een open landschap met blokverkaveling. De hoofdfunctie is landbouw. Het is een heideontginning uit 1938. Het gebied is ontgonnen in het kader van een werkverschaffingsproject. Arbeiders en later strafgevangenen uit 'Kamp Erica' werden hier tewerkgesteld. Zij hebben ook het bos van Vlierbelten aangelegd. De kavels zijn 1200 meter lang en maximaal 125 meter breed. Aan de westzijde wordt het bedrijf begrensd door het bos- en heidegebied Vlierbelten. Het moderne bedrijf is door de fraaie erfbeplanting goed ingepast in de omgeving. Opgaande beplanting is te vinden langs de doorgaande wegen.

Het moderne woonhuis staat met de voorkant naar de weg. Hierachter liggen de nog moderne bedrijfsgebouwen. Aan de oostzijde van het huis ligt de hoogstamboomgaard. De bedrijfsgebouwen worden aan weerszijden omgeven door singels waardoor het geheel van gebouwen en woonhuis in de omgeving is ingepast.

Natuurwaarden

De meeste broedvogels zijn direct rond het erf te vinden. Door de vrij dichte erfbeplanting broeden hier soorten als winterkoning, tuinfluiter, zwartkop, fitis, groenling, vink, boerenzwaluw en witte kwikstaart. Een deel van het snoeimateriaal van de singels wordt in deze singels verwerkt en biedt zodoende goede schuil- en broedgelegenheid. Een zeldzamere soort als de geelgors komt regelmatig voedsel zoeken in het graan, met name in de kruidenrijke randen van deze percelen. Door de nabijheid van het bos is het gebied van weinig belang voor weidevogels. De dreiging vanuit het bos is te groot voor deze vogels. Buizerd en sperwer worden regelmatig jagend gezien boven de velden. Bovendien komen er veel zoogdieren voor zoals vos, ree, konijn en de das.

Door het uitvoeren van akkerrandenbeheer is de diversiteit aan plante-

soorten gestegen. In de 6 meter brede rand tarwe, waar niet wordt bemest of chemisch onkruid wordt bestreden, groeien soorten als akkerwinde, akkerviooltje en duizendknoop. De bloeiende planten trekken veel dagvlinders aan zoals bont zandoogje, hooibeestje, groot koolwitje en kleine vos. Ook de vaste planten in de tuin trekken veel dagvlinders aan. Ook zweefvliegen en honingbijen profiteren hiervan. Dit trekt weer vogels als de boerenzwaluw aan.

De grasrand langs het bos wordt een maal per jaar gemaaid. Het maaisel wordt afgevoerd. De diversiteit aan plantesoorten is ook hier gestegen, zij het minder dan in de akkerrand. Wellicht is de bodem hier nog rijk aan voedingsstoffen door de aanwezigheid van een humeuze bovenlaag.

Achter op het erf zijn broeihopen aanwezig die veel kleine knaagdieren aantrekken. Zij zijn weer een voedselbron voor roofvogels zoals de torenvalk en de buizerd.

3

Werkplan

Wat is er al gedaan

- * Er is een contract afgesloten met de DLG voor akkerrandenbeheer (6 meter brede strook graan van 1200 meter lang, zonder chemische onkruidbestrijding of bemesting). Dit is nu voor het tweede jaar uitgevoerd.
- * De moderne bedrijfsgebouwen zijn door de erfbeplanting ingepast in de omgeving
- * De Ommmermarke, de gemeente Ommen, plaatselijk belang Varsen en de Vereniging voor Natuur en Milieu Vechtstreek hebben een recreatieve wandelroute opgezet langs het bedrijf en het Vassenerveld.
- * Sinds vier jaar is graan in het bouwplan opgenomen
- * In de singels rond het bedrijf zijn takkenrillen verwerkt en er is achter op het erf een broeihoop aangelegd
- * Er is een proef opgezet om varkensmest te composteren
- * Dhr. Van der Heide is van plan om het regenwater van de daken en het erf te gaan zuiveren in een rietfilter

Handhaving en ontwikkeling van natuur- en landschapswaarden

De volgende vier algemene doelstellingen zijn geformuleerd voor het bedrijf van de familie Van der Heide:

- Verbeteren van de erfbeplanting
- Creëren van bloemenrijke perceelsranden en akkerranden
- Verbeteren van de broedgelegenheid voor vogels
- Verbeteren van de leefomstandigheden voor amfibieën

In onderstaande tabel worden per algemene doelstelling de concrete maatregelen opgesomd om die doelstellingen te bereiken. De nummers in de tabel verwijzen naar de objecten op de plankaart. Voor elk object is een planning aangegeven en zijn financieringsmogelijkheden genoemd.

Verbeteren van de erfbeplanting			
object	maatregel	planning	financiering
1	Verbeteren boomgaard: - verwijderen zieke bomen - vrijzetten van toekomstbomen - planten van nieuwe fruitbomen - beschermen van bast voor vraat - onderhoudssnoei	1998	LVZ
2	Planten van beukenhaag langs destructorbak	1998	LVZ
3	a Onderhoudssnoei singel b Onderhoudssnoei singel c Onderhoudssnoei singel	± 2004 ± 2006 najaar 1998	Ommermarke
4	Planten van singel	1998	LVZ

Creëren van bloemenrijke perceelsranden en akkerranden			
5	Akkerrandenbeheer	voorjaar 1999	RBON
6	Randenbeheer	voorjaar 1999	n.v.t.

Verbeteren van de broedgelegenheid voor vogels			
7	Plaatsen van nestkasten voor: A. Torenavalk B. Kerkuil C. Huiszwaluw D. Steenuil	1998	n.v.t.

Verbeteren van de leefomstandigheden voor amfibieën			
8	Aanleggen poel Onderhouden poel	najaar 1998 najaar 2001	ROLO ROLO

Toelichting op de maatregelen

Verbeteren van de erfbeplanting

De erfbeplanting kan verbeterd worden door het opknappen van het Hoogstamboomgaard. De bomen staan te dicht op elkaar en er is onderhoudssnoei nodig. Een goed onderhouden boomgaard kan bovendien broedgelegenheid verschaffen voor vogelsoorten zoals grote lijster en grauwe vliegenvanger.

De singels worden goed onderhouden. Snoeimateriaal wordt plaatselijk in de singels verwerkt waardoor er goede schuil- en broedgelegenheid is voor vogels en kleine zoogdieren.

De voortuin is zeer fraai. De kastanje komt echter in de verdrukking door de schaduwwerking van de eiken langs de weg. De kastanje kan sterk beeldbepalend worden voor de boerderij als hij de ruimte krijgt.

Creëren van bloemenrijk perceelsranden en akkerranden

Er wordt al een paar jaar aan akkerrandenbeheer gedaan. Hiervoor wordt een vergoeding ontvangen van DLG. Een zes meter brede strook graan wordt niet bemest en er wordt geen chemische onkruidbestrijding toegepast. De diversiteit aan plantesoorten is hierdoor toegenomen. Hiervan profiteren insecten die op hun beurt weer vogels aantrekken, zoals de boerenzwaluw. Het verdient daarom aanbeveling dat deze vorm van beheer wordt voortgezet.

De strook gras langs het bos wordt sinds twee jaar eens per jaar gemaaid en afgevoerd. Door het extensief beheren (niet mee beweiden, niet bemesten en twee maal per jaar maaien en afvoeren van het maaisel) van deze rand kan de diversiteit aan plantesoorten worden verhoogd. Bloeiende randen langs percelen bieden niet alleen een fraaie aanblik, ze bieden ook plaats aan vlinders en andere insecten en zijn vaak een toevluchtsoord voor kleine zoogdieren.

Verbeteren van de broedgelegenheid voor vogels

Er is voldoende broedgelegenheid voor vogels door de aanwezigheid van dichte singels en fraaie erfbeplanting. Een extra maatregel kan zijn het plaatsen van een nestkast voor de torenvalk. Door het ontbreken van hoge bomen om de kast te bevestigen kan de kast het beste aan een hoge paal worden bevestigd. In overleg met SBB kan de kast ook aan een van de lariksen aan de bosrand worden geplaatst.

Het aanleggen van een singel langs het paardenweidje kan een goede verbinding vormen tussen het bos en de singel rond het erf. Het trekt op den duur veel soorten zangvogels en kleine zoogdieren aan.

Verbeteren van de leefomstandigheden voor amfibieën

Vroeger kwamen in dit gebied veenplassen voor waar amfibieën zich konden voortplanten. In het kader van landbouwkundige verbeteringen

werden deze gedempt. Door het aanleggen van een speciale poel voor
amfibieën kan het leefgebied voor deze dieren weer worden hersteld.

Architectural site plan showing a building complex with numbered and lettered sections (1-8, A-D, a-d) and various site features like paths and boundaries.

Landschapsverzorgingsbijdrage (LVZ)

- Doel: Stimuleren van aanleg van landschappelijke beplanting of erfbeplanting
- Voorwaarden:
- ligging binnen het werkingsgebied van de Landschapsverzorgingsbijdrage (kaartje is beschikbaar) zgn. LVZ-gebied;
 - aanvraagbedrag boven bepaald minimum (voor 1998: f 5.000,= op basis van de normbedragen); evt. aanvragen gebundeld laten aanvragen door gemeente of plattelands-coöperatie;
 - de aanleg van erfbeplanting is subsidiabel, maar niet de inrichting van een siertuin of op campings, golfbanen e.d. is eveneens niet subsidiabel;
 - er mag niet geplant worden voordat de subsidie-toekenning ontvangen is.
- Hoogte subsidie: De subsidie is een vast percentage van een bestaand normbedrag.
75% bij landschappelijke beplanting en
50% bij erfbeplanting
- Toekenning: Na indiening en beoordeling door Landschapsbeheer Nederland
- Aanvragen: Bij sommige gemeenten (bij het niet individueel bereiken van het minimumbedrag) of bij Landschapsbeheer Nederland
- Voorbeeld-
Projecten: Houtwallen, singels, heggen, kleine bosjes
- Inlichtingen: Landschapsbeheer Nederland, Utrecht.
Tel: 030-234 07 77

Regeling beheersovereenkomsten en natuurontwikkeling (RBON)

Doel

Agrariërs in staat stellen een kostendekkend landbouwgrondenbeheer uit te voeren vanuit het oogpunt van natuurbehoud in waardevolle landschappen en landschapselementen.

Voor wie?

Agrariërs kunnen een beheersovereenkomst afsluiten waarbij de ondernemer een beheersvergoeding ontvangt voor een aangepast beheer van de gronden. Er kunnen overeenkomsten worden afgesloten voor verschillende pakketten. Voor een overzicht van de beheerspakketten wordt verwezen naar de volgende pagina's.

Beheersovereenkomsten kunnen worden afgesloten voor een gebied waar een provinciaal beheers- en begrenzingenplan is vastgesteld. Een beheersovereenkomst wordt aangegaan voor een periode van vijf jaar. Bij (gedeeltelijke) bedrijfsovername moeten de verplichtingen die aangegaan zijn, voortgezet worden door de nieuwe eigenaar.

Bijdrage

De hoogte van de bijdrage is afhankelijk van de afgesloten beheersovereenkomst. De indieningstermijn van een aanvraag is afhankelijk van het beheerspakket waarvoor een beheersovereenkomst wordt afgesloten.

Adres

Dienst Landelijk Gebied
Veemarkt 21
Postbus 10051
8000 GB Zwolle
Tel: 038-4271437
Fax: 038-4271242

Besluit projectbijdragen waardevolle cultuurlandschappen (WCL)

Doel

Behoud en versterking van natuur- en landschapswaarden, cultuurhistorische waarden en de recreatief toeristische aantrekkelijkheid van hiertoe aangewezen gebieden in Nederland Ook bevordering van duurzame land- en bosbouw en vermindering van de spanning tussen land- en bosbouw, natuur, landschap en recreatie is een doel.

Voor wie?

In de provincie Overijssel betreft dit de gebieden Vecht-Regge en Noordoost-Twente. Er is een zogenaamde gebiedsperspectief nodig om in aanmerking te komen voor WCL-geld. Hierin wordt door betrokkenen een toekomstbeeld van de betreffende regio geschetst. Het gebiedsperspectief dient als uitgangspunt voor individuele projectvoorstellen. Individuele projectvoorstellen moeten o.a. bijdragen aan;

- de ontwikkeling van de ecologische hoofdstructuur (EHS), inclusief verbindingzones
- het versterken van de beheersfunctie van de landbouw voor natuur en landschap, gericht op een samenhangende landschapsstructuur in combinatie met duurzame landbouw
- de vergroting van het agrarisch inkomen uit natuur- en landschapsbeheer
- het ontwikkelen van een recreatief toeristisch produkt op landbouwbedrijven

Bijdrage

Projecten gericht op analyse, voorlichting en bedrijfsdoorlichting worden tot hoogstens 75 procent van de kosten vergoed. Bij andere projecten geldt een vergoeding van 50 procent. Voor investeringen in landbouwbedrijven bestaat een bijdrage van hoogstens 30 procent van de kosten.

De aanvragen kunnen worden ingediend tot 1 oktober 2000; de laatste projecten moeten uiterlijk in 2001 worden uitgevoerd.

Adres

Coördinator Vecht-Regge, de heer A. Lassche
Tel: 038-4251780

Gebiedsgericht milieubeleid (BGM)

Doel

Nadere uitwerking van het gebiedsgericht milieu- en waterbeleid voor duurzaam behoud van gebieden in de ecologische hoofdstructuur.

Voor wie?

Waterschappen, eigenaren natuurterreinen, staatsbosbeheer, onderzoeksbureaus. Ook Landschapsbeheer Overijssel kan een subsidieverzoek indienen.

Informatie

In het kader van het gebiedsgericht milieubeleid is er in de provincie Overijssel geld te verkrijgen voor projecten op het gebied van natuur en landschap. Voor nadere informatie kunt u terecht bij:

Provincie Overijssel

Tel: 038-4252525

Overige adressen

Landschapsbeheer Overijssel

Poppenallee 39

7722 KW Dalfsen

Tel: 0529-401731

Fax: 0529-401252

Het Oversticht

Postbus 531

8000 AM Zwolle

Tel: 038-4213257

Fax: 038-4218184

Stichting Stimuland Overijssel

Postbus 126

7400 AC Deventer

Tel: 0570-662391

Fax: 0570-662362

Coördinator weidevogelbescherming

Erwin Booij, Landschapsbeheer Overijssel

Tel: 0529-401731

Bijlage 2

Tips, voorbeelden en ideeën

In deze bijlage worden tips gegeven voor het gebruik van verschillende soorten bomen en struiken op delen van het erf en in het omringende landschap. De indeling van boerenerven en het gebruik van bomen en struiken is weergegeven op een schets.

De mantel die bij heideontginningen "achter" kan worden aangetroffen, bestaat uit de volgende soorten:

<u>bomen</u>	<u>struiken</u>
<i>inlandse eik</i>	<i>vuilboom</i>
<i>berk</i>	<i>trilpopulier</i>
<i>lijsterbes</i>	<i>vlier</i>
<i>els</i>	<i>geoorde wilg</i>
<i>populier</i>	
<i>wilg</i>	

"Voor" staan:

<u>bomen</u>	<u>struiken</u>
<i>linde</i>	<i>ribes</i>
<i>paardekastanje</i>	<i>forsythia</i>
<i>tamme kastanje</i>	<i>weigelia</i>
<i>beuk</i>	<i>klapbes</i>
<i>berk</i>	<i>kardinaalsmuts</i>
	<i>kornoelje</i>
	<i>veldesdoorn</i>
	<i>gelderse roos</i>

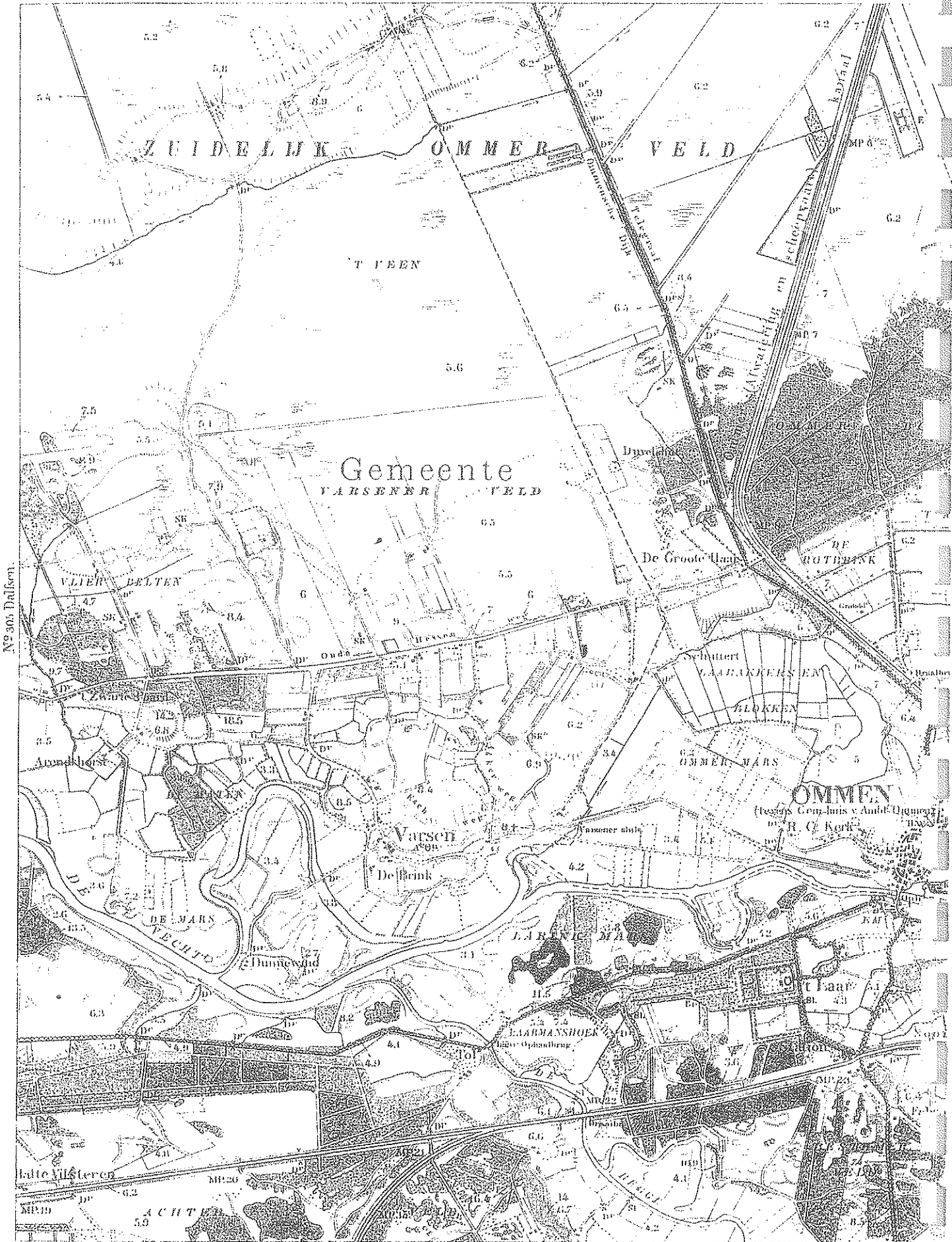
<u>fruitbomen</u>	<u>haag</u>
<i>appel</i>	<i>beuk</i>
<i>peer</i>	<i>meidoorn</i>
<i>kers</i>	<i>hulst</i>
<i>pruim</i>	<i>liguster</i>

289	290	291
305	306	307
321	322	323

Uitgave 1914

Verkeerd in

Sch

Nº 305 Dalfsen.

Topographische Afb. d. Ommen.